

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมาการลงทุนเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ การลงทุนในทองคำ การลงทุนในพันธบัตรหรือการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ล้วนแต่สามารถสร้างผลตอบแทนที่คุ้มค่าและมีประโยชน์ต่อการวางแผนทางการเงินได้ สำหรับสิ่งที่นักลงทุนคาดหวังคือต้องการผลตอบแทนสูงสุดภายใต้เงื่อนไขต่างๆ อาทิเช่น เรื่องระยะเวลาการลงทุน ความเสี่ยง และปัจจัยอื่นๆ เป็นต้น จากการศึกษาเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนถือสินทรัพย์ประเภทต่างๆ ทั้งการถือหุ้นสามัญ พันธบัตร เงินฝากธนาคารและทองคำของประเทศไทย ในระยะเวลา 30 ปีตั้งแต่ พ.ศ. 2518 - 2548 พบว่าหากผู้ลงทุนถือสินทรัพย์ในระยะยาวแล้วการลงทุนในหุ้นสามัญจะเป็นสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูงสุดกว่าร้อยละ 2,900 โดยผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินจากการถือหุ้นสามัญมากกว่าที่ได้จากการถือเงินฝากธนาคารถึง 3 เท่าและมากกว่าการถือครองพันธบัตรถึง 1.5 เท่า กล่าวคือ ถ้าสมมติว่าลงทุนในหุ้นสามัญตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2518 จำนวนเงิน 100,000 บาท ในปี พ.ศ. 2548 จะได้รับผลตอบแทนเท่ากับ 2,900,000 บาทหรือ 29 เท่า โดยการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Fischer Black and Robert Litterman (1991) ได้ทำการศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนระยะยาวของ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น แคนาดาและออสเตรเลีย เป็นต้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 - 1991 พบหุ้นสามัญให้ผลตอบแทนในระยะยาวมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในตราสารหนี้และการลงทุนในเงินตรา

ถึงแม้ว่าหุ้นสามัญจะเป็นสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนในระยะยาวสูงที่สุดแต่ก็มีความผันผวนจากการตอบแทนสูงสุดเช่นกัน หากแบ่งช่วงเวลาในการพิจารณาอัตราผลตอบแทนโดยพบว่าในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเงิน (พ.ศ. 2540 - 2544) หุ้นสามัญกลับเป็นสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนต่ำสุด เนื่องจากหุ้นสามัญเป็นสินทรัพย์ที่มีผลตอบแทนแปรผันตามภาวะเศรษฐกิจและอ่อนไหวต่อปัจจัยต่างๆ มากกว่าสินทรัพย์ประเภทอื่น แต่หลังจากช่วงวิกฤติการณ์ (พ.ศ. 2545 - 2548) ดังกล่าวผลตอบแทนที่ได้จากหุ้นสามัญก็ฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว และได้รับผลตอบแทนโดยเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปี ในขณะที่สินทรัพย์ประเภทอื่นๆ ให้ผลตอบแทนต่อปีไม่เกินร้อยละ 7 จากการศึกษาในต่างประเทศของ Meena Krishnamsetty (2010) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนของประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศถดถอยในช่วงเดือน พ.ค.1938 - ต.ค.1950 โดย

เปรียบเทียบการลงทุนในหุ้นปันผลกับพันธบัตรรัฐบาลอายุ 10 ปีในช่วงเวลาดังกล่าวพันธบัตรรัฐบาลให้ผลตอบแทนต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ส่วนหุ้นปันผลได้ค้ำหุ้นที่มีอัตราเงินปันผลตอบแทนสูงสุด 20 อันดับแรกจากกลุ่มหุ้นที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดสูงสุด 200 อันดับแรกพบว่าผลตอบแทนรวมเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 18.10 ขณะที่ผลตอบแทนรวมของตลาดอยู่ที่ร้อยละ 12.70 จึงสรุปได้ว่าผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญก็ยังให้ผลตอบแทนที่ในช่วงที่เศรษฐกิจถดถอย ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมาข้างต้นนั้นเป็นผลของการศึกษาในอดีตจึงไม่สามารถที่จะยืนยันผลตอบแทนในอนาคตได้ เพราะฉะนั้นนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์จึงต้องศึกษาข้อมูลในการลงทุนและวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านต่างๆ ในการลงทุนเพื่อที่จะลดความเสี่ยงจากการผันผวนของราคาหลักทรัพย์ในตลาดตราสารทุนและถ้ามีความเข้าใจในสิ่งที่เกิดจากอดีตก็จะสามารถวางแผนและพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ (เจริญผล วิชาณ, 2549)

การลงทุนในหลักทรัพย์ที่เป็นหุ้นสามัญนั้นผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนใน 2 รูปแบบคือ ได้รับผลตอบแทนจากเงินปันผล (Dividend) ที่บริษัทจ่ายให้ผู้ถือหุ้นและได้ผลตอบแทนจากกำไรจากส่วนต่างของราคา (Capital Gain) ผลตอบแทนที่นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้รับนั้นจึงรวมเป็นสองส่วน การจะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของเงินปันผลนั้นขึ้นอยู่กับการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเงินปันผลของบริษัท ซึ่งการที่บริษัทจะมีนโยบายของการจ่ายเงินปันผลสูงๆ นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ของแต่ละบริษัท (พรทิพย์ เจริญจิตรวินชา, 2552) ในขณะที่เดียวกันการที่นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์จะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของกำไรจากส่วนต่างของราคาดังนั้นจะขึ้นอยู่กับราคาซื้อและราคาขายของหลักทรัพย์ ณ เวลานั้น ซึ่งอาจจะมีปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ทำให้ราคาของหุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์ผันผวนและคาดการณ์ได้ยาก โดยวิธีการจับจังหวะเข้าซื้อและการขายออกเพื่อทำกำไรจำเป็นต้องอาศัยวิธีการศึกษาที่ใช้สถิติและความน่าจะเป็นในการคาดการณ์อนาคตและที่สำคัญต้องเข้าใจถึงจิตวิทยาการลงทุนด้วย จึงจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงจากการลงทุนนี้ได้ ซึ่งราคาของหลักทรัพย์นั้นมีความไม่แน่นอนอย่างมาก หากมีข่าวดีหรือข่าวร้ายเกิดขึ้นก็สามารถทำให้ราคาหุ้นผันผวนอย่างมาก อีกทั้งในสมัยก่อนก็มีการคบบัณฑิตของบริษัทที่มีชื่อเสียงหลาย ๆ บริษัท ซึ่งส่งผลกระทบต่อบรรยากาศในการลงทุนได้ ดังนั้นกำไรจากการส่วนต่างของราคาหลักทรัพย์จึงเป็นผลตอบแทนในรูปแบบ นามธรรม ซึ่งนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์รับรู้ว่ามีรายได้แต่ยังไม่รับเงินสดจนกว่าจะขายหลักทรัพย์นั้นส่วนผลตอบแทนในรูปแบบของเงินปันผลถือว่าเป็นผลตอบแทนในรูปแบบของ รูปธรรม กล่าวคือนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์สามารถได้รับเงินสดจากการลงทุนและเป็นสิ่งที่บริษัทจ่ายให้กับนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์จริง ๆ ถ้าบริษัทนั้นมีการจ่ายเงินปันผลที่ต่อเนื่องก็จะสามารถทำให้นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

ได้รับเงินปันผลอย่างต่อเนื่องและก่อให้เกิดอิสรภาพทางการเงินได้ กล่าวคือมีรายรับที่ได้แน่นอนจากเงินปันผลซึ่งมากกว่ารายจ่ายที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน (วัชร อัสวยิ่งเจริญ, 2548)

จากบทความของ Morningstar (2011) เรื่อง “Income or growth? Why it pays to look for the best total return” ซึ่งแนะนำให้นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ก่อนซื้อหุ้นสามัญว่าต้องการลงทุนหรือต้องการเก็งกำไร โดยแบ่งหุ้นสามัญเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 หุ้นสร้างรายได้เป็นกลุ่มที่มีกำไรจากส่วนต่างราคาน้อยแต่ได้รับเงินปันผลสูง กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มหุ้นเติบโตเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มสร้างกำไรจากส่วนต่างราคาสูงกว่าผลตอบแทนจากการลงทุนซึ่งบทความนี้ก็ไม่ความสามารถสรุปได้ว่ากลุ่มไหนดีกว่ากันเพราะขึ้นอยู่กับความต้องการของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แต่ละคนในการเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับตนเอง จากการศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนของ Jeremy Jame Siegel(2010) ได้ศึกษาหุ้นที่มีอัตราจ่ายเงินปันผลสูงสุด 100 อันดับแรกของดัชนี S&P500 ของประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 - 2552 ระยะเวลา 34 ปีพบว่าเมื่ออัตราเงินปันผลตอบแทนเฉลี่ยต่อปีสูงถึงร้อยละ 12.50 ซึ่งสูงกว่าผลตอบแทนของตลาด S&P500 ถึงร้อยละ 2.50 จะเห็นได้ว่าหุ้นปันผลเป็นทางที่ดีสำหรับนักลงทุนที่ต้องการลงทุนระยะยาวซึ่งผลตอบแทนรวมในอดีตของตลาดหลักทรัพย์ประเทศสหรัฐอเมริกา ในกลุ่มดัชนี S&P500 ในช่วงปี 2469 – 2553 ระยะเวลา 84 ปี ของ Angela D. Williams, Judith A. Saryan and Y. L. Yan (2011) โดยเปรียบเทียบการลงทุนต่างๆ พบว่าการลงทุนในหุ้นสามัญได้ผลตอบแทนรวมเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 9.9 ต่อปี ขณะที่ตราสารหนี้ให้ผลตอบแทนรวมเฉลี่ยร้อยละ 5.9 ต่อปีและเงินฝากธนาคารให้ผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 3.6 ต่อปีโดยมากกว่าร้อยละ 40 ของผลตอบแทนรวมของหุ้นสามัญเป็นผลตอบแทนจากเงินปันผล และในช่วงปี 2515 – 2553 หุ้นที่จ่ายเงินปันผลให้ผลตอบแทนรวมอยู่ที่ร้อยละ 8.8 มากกว่าหุ้นที่ไม่ได้จ่ายเงินปันผลซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลตอบแทนจากหุ้นปันผลให้ผลตอบแทนที่โดดเด่นและสูงกว่าอัตราเงินเฟ้อแล้วยังมีความผันผวนต่ำอีกแล้วในระยะยาวแต่ถึงแม้การลงทุนในหุ้นสามัญจะให้ผลตอบแทนรวมที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับการลงทุนประเภทอื่นแต่ทั้งนี้ก็ยังมีความเสี่ยงในการลงทุนอยู่มาก ถ้าหากมีปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือแต่ละกลุ่มธุรกิจก็จะทำให้นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้ผลตอบแทนที่น้อยลงหรืออาจจะขาดทุนจากกลางทุนได้ เพราะฉะนั้นนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในการลงทุนและสามารถรับความเสี่ยงจากการผันผวนของราคาได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการจ่ายเงินปันผลอย่างต่อเนื่องระหว่างอัตราส่วนกระแสเงินสด กำไรต่อหุ้นในอดีต สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยและกำไรสะสมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกับ อัตราการจ่ายเงินปันผล ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจ่ายเงินปันผลอย่างต่อเนื่องของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต ได้มีการทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ดังกล่าว แสดงดังตารางดังนี้

ตารางที่ 1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

ผู้ทำการศึกษา	ทฤษฎี	พรทิพย์	สัญลักษณ์	ปัญหา
อัตราส่วนกระแสเงินสด	x			x
กำไรต่อหุ้นในอดีต		x		
สัดส่วนการลงทุนของผู้ถือหุ้นรายย่อย			x	
กำไรสะสมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น			x	

ตารางที่ 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ผู้ทำการศึกษา	Mohammed	Abdulrahman	Khan	DeAngelo& Stulz
อัตราส่วนกระแสเงินสด	x			
กำไรต่อหุ้นในอดีต		x		
สัดส่วนการลงทุนของผู้ถือหุ้นรายย่อย			x	
กำไรสะสมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น				x

การทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา เงินสดของกิจการถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการจ่ายเงินปันผลของบริษัท ในขณะที่บริษัทจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นอาจจะทำให้เงินสดของบริษัทลดลง หากบริษัทมีเงินสดในมือมากจะทำให้บริษัทมีความคล่องตัวสูง แต่โดยทั่วไปบริษัทที่

มีกำไรสะสมมากๆ นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าบริษัทจะต้องมีเงินสดในมือมากเพราะว่าบริษัทอาจจะนำกำไรสะสมไปกระจายลงทุนในรูปแบบสินทรัพย์ต่างๆ อาทิเช่น สินค้า ที่ดินหรือตราสารทุนต่างๆ เป็นต้น และโดยส่วนมากบริษัทที่กำลังจะขยายตัว ถึงแม้บริษัทจะมีกำไรที่คึกคักตามแต่ความคล่องตัวของบริษัทมักจะต่ำเพราะบริษัทนำกำไรไปลงทุนเพื่อจะทำให้บริษัทเติบโตมากขึ้น นอกจากนี้บริษัทอาจจะต้องการเก็บเงินสดไว้จำนวนเพื่อรักษาสภาพคล่องของบริษัทหรืออาจเก็บไว้กันเหตุฉุกเฉิน จากเหตุดังกล่าวทำให้บริษัทไม่สามารถจ่ายเงินปันผลได้หรืออาจจะจ่ายได้ในอัตราที่น้อยลงหรือไม่บริษัทก็จำเป็นจะต้องอาศัยเงินทุนจากแหล่งภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการกู้ยืมหรือเพิ่มทุนก็ตามเพื่อให้บริษัทเติบโตไปได้ (เพชร ชุมทรัพย์, 2544)

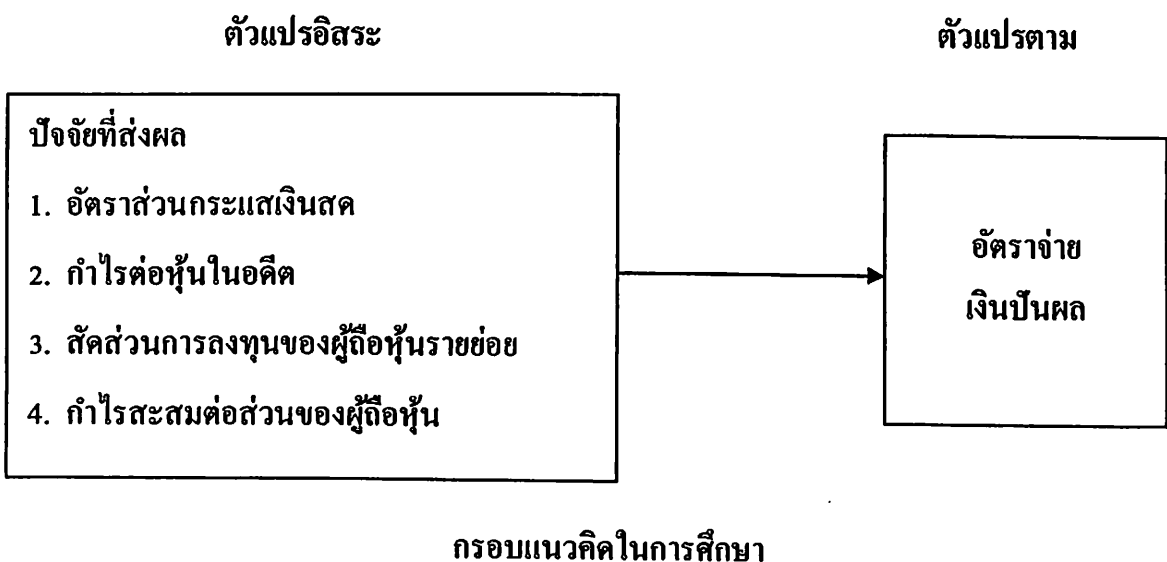
การทำกำไรของบริษัทก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล ผู้บริหารสามารถจ่ายเงินปันผลเพื่อส่งสัญญาณถึงกำไรในอนาคตได้ ถ้าจ่ายเงินปันผลมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปีและอย่างสม่ำเสมอ แสดงว่าผู้บริหารต้องมีความมั่นใจว่าบริษัทจะมีผลตอบแทนจากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้นในอนาคตซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัท ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ พนักงาน นักวิเคราะห์ หรือนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ล้วนแต่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทไม่เท่ากัน ซึ่งเชื่อกันว่าผู้บริหารเป็นผู้ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับอนาคตของบริษัทมากที่สุด เช่น โอกาสในการลงทุนและผลตอบแทนที่คาดไว้ในอนาคต มากกว่าบุคคลอื่น ดังนั้นผู้บริหารอาจจะใช้การจ่ายเงินปันผลเป็นเครื่องมือในการสื่อสารบางอย่างแต่ในทางกลับกันกำไรของบริษัทก็อาจส่งผลถึงการจ่ายเงินปันผลได้เช่นกัน ผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ถึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับกำไรของบริษัทในส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะจะเป็นพื้นฐานในการคาดคะเนกำไรที่เกิดขึ้นสม่ำเสมอ การพยากรณ์กำไรให้มีประสิทธิภาพจะต้องใช้การถ่วงเฉลี่ยของกำไรที่เกิดขึ้นในแต่ละปีเพื่อป้องกันกำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้นอย่างชั่วคราว (Nonrecurring) การที่นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ จะทราบข้อมูลที่ส่งผลถึงการจ่ายเงินปันผลของบริษัท จำเป็นต้องดูความสามารถในการทำกำไรอย่างสม่ำเสมอของบริษัทเนื่องจากไม่สามารถคาดการณ์กำไรในอนาคตได้อย่างชัดเจน ดังนั้นกำไรต่อหุ้น โดยเฉลี่ยอาจจะมีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลของบริษัท (วัชร อัสวยิ่งเจริญ, 2548)

สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อย เป็นสัดส่วนของการถือหุ้นที่ตลาดหลักทรัพย์ให้นักลงทุนโดยทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมนอกเหนือจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ โดยผู้ถือหุ้นรายย่อยอาจจะไม่มีอำนาจในการบริหารหรือมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจต่อผู้บริหารของบริษัท จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อนโยบายของการจ่ายเงินปันผลเพื่อลดปัญหาตัวแทน ดังนั้นสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยจึงอาจจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจ่ายปันผลของบริษัทขนาดและกำไรสะสมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดความยากหรือง่ายในการเข้าสู่ตลาดทุนเพื่อที่จะระดมทุนจาก

แหล่งภายนอกและกำหนดนโยบายการจ่ายเงินปันผล บริษัทที่มีขนาดใหญ่และมีอายุในการดำเนินกิจการมานานอาจจะเกิดการอึดตัวในการขยายการเติบโต อาจจะไม่ได้ลงทุนเพิ่มเติมจึงทำให้มีกำไรสะสมค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผล (ธนิศา จิตรน้อมรัตน์ ,2540)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นสามารถกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ตามแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

สมมติฐานการศึกษา

จากกรอบแนวคิดสามารถกำหนดสมมติฐานเพื่อทำการทดสอบได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 : อัตราส่วนกระแสเงินสดมีความสัมพันธ์กับอัตราจ่ายเงินปันผล

สมมติฐานที่ 2 : กำไรต่อหุ้นในอดีตมีความสัมพันธ์กับอัตราจ่ายเงินปันผล

สมมติฐานที่ 3 : สัดส่วนการลงทุนของผู้ถือหุ้นรายย่อยมีความสัมพันธ์กับอัตราจ่ายเงินปันผล

สมมติฐานที่ 4 : กำไรสะสมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราจ่ายเงินปันผล

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาข้อมูลในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ได้มีการกำกับดูแล ทำให้งบการเงินที่นำมาใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อีกทั้งนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์สามารถที่จะซื้อและขายหุ้นสามัญได้อย่างอิสระ โดยกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มบริษัทที่จ่ายเงินปันผลอย่างต่อเนื่องติดต่อกันในระยะเวลา 6 ปี โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษาอยู่ระหว่าง พ.ศ. 2551 - 2557

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์สามารถใช้ข้อมูลในงบการเงินเพื่อพยากรณ์การจ่ายเงินปันผลในอนาคตได้
2. ผู้ที่สนใจจะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจ่ายเงินปันผลสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยในอนาคตได้

นิยามศัพท์

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand) (คำศัพท์การลงทุน, สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์) ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดให้มีแหล่งกลางสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และการระดมทุนในประเทศและต่อมาเมื่อปี 2535 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 โดยมีบทบาทสำคัญดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนและพัฒนาระบบต่างๆที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์
2. ดำเนินธุรกิจใดๆที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์เช่นการทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชี (Clearing House) ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์นายทะเบียนหลักทรัพย์หรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
3. การดำเนินธุรกิจอื่นๆที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

หลักทรัพย์จดทะเบียน (Listed Security) หมายถึงหลักทรัพย์ที่ได้รับการจดทะเบียนให้เป็นสินค้าเพื่อการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์หลักทรัพย์จดทะเบียนและบริษัทจดทะเบียนผู้ออกหลักทรัพย์ดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

บริษัทหลักทรัพย์ หรือ โบรกเกอร์ (Broker) หมายถึง บริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์

กำไรจากการขายหลักทรัพย์ (Capital gain) หมายถึงผลกำไรที่เกิดจากการขายหุ้นได้ในราคาสูงกว่าราคาที่ซื้อมาผู้ลงทุนประเภทบุคคลธรรมดาจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ของกำไรจากการขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์

เงินปันผล (Dividend) หมายถึงส่วนของกำไรที่บริษัท (หรือกองทุนรวม) แบ่งจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ (หรือผู้ถือหุ้นวงลงทุน) ตามสิทธิของแต่ละหุ้นปันผลแก่หุ้นบุริมสิทธิมีกำหนดไว้ตายตัวเป็นร้อยละของราคาตราไว้แต่ปันผลแก่หุ้นสามัญ (หรือหุ้นวงลงทุน) จะมากหรือน้อยเปลี่ยนแปลงไปตามผลการดำเนินงานของบริษัทในแต่ละปีคณะกรรมการบริษัทจะประกาศจ่ายปันผลแก่หุ้นสามัญเป็นครั้งคราวๆไป การปันผลอาจจ่ายเป็นเงินสดหรือหุ้นก็ได้แต่การจะจ่ายหุ้นปันผลในประเทศไทยยังคิดขัดเรื่องภาวะภาษีซึ่งผู้เกี่ยวข้องกำลังพิจารณาแก้ไขอยู่

เงินสดปันผล (Cash Dividend) หมายถึงเงินปันผลที่ได้จัดสรรให้แก่ผู้ถือหุ้นในรูปแบบของเงินสดทั้งนี้การจ่ายเงินปันผลปกติจะจ่ายเป็นเงินสดให้แก่ผู้ถือหุ้นเพราะสะดวกและเป็นที่ยอมรับเนื่องจากผู้รับเงินปันผลสามารถนำเงินไปใช้ได้ทันทีในด้านของบริษัทการจ่ายเงินสดปันผลมีผลกระทบต่อกระแสเงินของบริษัทแต่มีผลกระทบต่อกระแสเงินสดในปีต่อไป

อัตราการจ่ายปันผล (Dividend Pay-Out Ratio) หมายถึงส่วนของกำไรสุทธิที่ได้นำมาจ่ายเป็นปันผลแก่ผู้ถือหุ้น โดยคิดเป็นอัตราร้อยละมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราส่วนการจ่ายปันผล} = \frac{\text{มูลค่าปันผลต่อหุ้น} \times 100}{\text{กำไรสุทธิต่อหุ้น}}$$

อัตราส่วนนี้ช่วยให้ทราบว่าบริษัทมีนโยบายที่จะนำผลกำไรมาจ่ายปันผลมากน้อยเพียงใด และจะเก็บไว้เพื่อนำไปลงทุนหรือเพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไปมากหรือน้อยโดยคิดเทียบเป็นสัดส่วนกับกำไรสุทธิ

กระแสเงินสด (Cash flow) หมายถึง การได้มาหรือใช้ไปของเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสด (บัญชี, 2552)

กำไรต่อหุ้น (Earnings per share หรือ EPS) (คำศัพท์การลงทุน,ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) ส่วนของกำไรสุทธิที่แบ่งเฉลี่ยแก่หุ้นสามัญแต่ละหุ้นมีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{กำไร} = \frac{\text{กำไรสุทธิของบริษัท}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญที่เรียกชำระแล้วของบริษัท}}$$

กำไรสะสม (Retained Earning) คือ กำไรสุทธิที่เกิดจากการดำเนินงาน โอนปีคเข้าบัญชีกำไรสะสม ซึ่งถ้าปีใดมีกำไรสุทธิจะเป็นผลให้กำไรสะสมเพิ่มขึ้น แต่ถ้าปีใดมีผลขาดทุนจะเป็นผลทำให้กำไรสะสมลดลงเมื่อนำกำไรไปจัดสรร โดยการตั้งสำรองต่างๆ

สัดส่วนการลงทุนของผู้ถือหุ้นรายย่อย (Free Float)คือ หุ้นของบริษัทจดทะเบียนในส่วนที่ไม่ได้ถือโดยผู้ลงทุนที่ถือหุ้นเพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารหรือเพื่อเชิงกลยุทธ์ทางธุรกิจ โดยรวมถึงผู้ถือหุ้นกลุ่มต่อไปนี้

1. รัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ
2. กรรมการ ผู้จัดการ และผู้บริหาร 4 ระดับแรกนับต่อจากผู้จัดการลงมา รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง และบุคคลที่มีความสัมพันธ์
3. ผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นมากกว่าร้อยละ 5 โดยนับรวมผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ยกเว้นผู้ถือหุ้นกลุ่มดังต่อไปนี้คือ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันภัย กองทุนรวม และกองทุนที่ออกแบบมีภาระผูกพัน
4. ผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม
5. ผู้ถือหุ้นที่มีข้อตกลงในการห้ามขายหุ้นภายในเวลากำหนด